

Posudek školitele na bakalářskou práci Lucie Tolarové:

Explorace zrcadla a seberozpoznávání u vybraných skupin primátů

Na začátku série „zrcadlových“ diplomek stála snaha získat univerzální konfrontační test pro hlodavce, kdy každý jedinec bude vlastně konfrontován se zcela stejným jedincem prostřednictvím zrcadlového odrazu. To se bohužel nějak nepodařilo, ale v té době se shodou okolností objevilo několik studentů, mezi nimi i Lucie Tolarová, co by tento test rádi vyzkoušeli na primátech, u kterých je všeobecně známo, že to spolehlivě funguje.

Zrcadlový test je, technicky vzato, vcelku velmi jednoduchým testem, jehož výsledky mají ale dalekosáhlé důsledky. Zrcadlový test může být použit jak pro testování sociálních interakcí, tak pro testování sebe-rozpoznávání. Od prvních testů v 70. letech můžeme pozorovat téměř stereotypní užívání úspěšného experimentálního schématu – pozorování explorační zrcadla přikrytého látkou a posléze, po odstranění krycí látky, pozorování explorační vlastního zrcadla. Aby experiment byl jednoznačný, jsou zvířata označována barevnou skvrnou v obličejové části a je očekáváno, že po čase mentální schopnosti rozpoznají vlastní osobu, což se projeví zájmem o pigmentovou skvrnu. Umístění pigmentové skvrny ovšem není vůbec snadná záležitost, jak se na první pohled zdá, a pokud máme zájem testovat zvířata např. zoologické zahrady, je to prakticky nerealizovatelné. Rozhodli jsme se proto jít jinou cestou a orientovat se nikoliv na aplikaci pigmentové skvrny ale na inovaci užití vlastního zrcadla přes vhodnější srovnávací objekt. Co pozorujeme jako reakci na zrcadlo, úzce souvisí s tím, co pozorujeme před srovnávacím objektem.

Kolegyně Lucie Tolarová se pro tento přístup nadchnula, a vyjednala si sledování drápkatých opic v zoo v Plzni a Jihlavě. Připravila si zrcadla a srovnávací objekty nejen ze skla ale i z plexi skla a celý experiment zrealizovala. Lucie Tolarová tak dokázala získat v rámci možností velký počet videozáznamů a z nich pak behaviorální data ke statistickému zpracování. Oceňuji také, že se snažila osvojit si statistické zpracování mnohorozměrnými metodami s novou verzí CANOCO 5, které je velmi přehledné a pro začátečníka vcelku snadno použitelné.

Koncepčně jsme zvolili rešerši spíše kratší, týkající se jen starosvětských opic (novosvětským byla věnována pozornost v předchozím semestru), protože menší objem literárních pramenů podle mých zkušeností, vede k lepšímu pochopení problematiky a nikoliv povrchnímu sklouznutí po omračujícím počtu nakonec pouze formálně uváděné literatury. V textu bakalářské práce je tento přístup dosti patrný – tedy dostat do textu všechny podrobnosti publikovaných experimentů, z nich se poučit a uplatnit je při vlastním pozorování a vyhodnocování. Takže podrobně byla probrána i bakalářská práce o užití zrcadla u tamarínů a Lucie se snažila vyhnout všem chybám, které se v práci objevily. Toto vedlo Lucii nakonec k velmi podrobnému popisu a rozboru, který mohl být štíhlejší a ještě kritičtější. No ale, konec konců k tomu bakalářská práce slouží, aby student své spontánní sklony postupně zkontroloval a nakonec přijal za svůj stručný neosobní styl odborného textu. V tomto směru udělala Lucie rozhodně velké pokroky a je možno konstatovat, že předkládaná bakalářská práce je dobrým základem pro další studium a následující práci magisterskou.

Celkově je tedy možno konstatovat, že Lucie Tolarová dosáhla cílů, které jsou pro bakalářskou práci požadovány. Je předložena práce, ve které je autorkou shromážděna a přehodnocena informace z publikací určité tématické oblasti a přináší svá původní data z definovaného experimentu, o kterých podává zprávu na základě statistického zpracování. Proto tuto bakalářskou práci doporučuji k obhajobě.

V Českých Budějovicích 24. 5. 2013

Doc. RNDr. F. Sedláček, CSc.

